

Parallelsessie Informatie en Ontmoeting, Beraad en Advies 11 mei 2023
Investeringsagenda
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter: de heer A. Boutachkourt
Griffie: mevrouw J. den Uyl
Fracties: Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-VVD-D66-SP-ChristenUnie/SGP
Portefeuillehouder: mevrouw M. Molengraaf
Ambtelijk: de heer S. Bouwmeester
Notulen: notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Investeringsagenda

We hebben als gemeente te maken met een aanzienlijke investeringsopgave, en daarbij met een financiële beperkte middelen. Deze presentatie is bedoeld om een actueel beeld te geven van de financiën en investeringsagenda en daarmee een processtap richting de perspectiefnota, waar een integrale afweging wordt gemaakt over de beoogde investeringen.

De voorzitter stelt voor te beginnen met het I&O-gedeelte.

De heer Bouwmeester geeft een presentatie getiteld Investeringsopgave en schuldpositie (beschikbaar op iBabs). Hij blikt terug op 2020 en de besluitvorming over de beheersing van de schuldpositie, de besluitvorming inzake de Perspectiefnota 2021-2024. De Enecomiddelen zijn ingezet voor de afbouw van schulden. Jaarlijkse overschotten op het rentebudget worden hier ook voor gebruikt. Tegelijkertijd is een investeringsplafond in het leven geroepen.

De heer Krol vraagt hoe de aflossingsreserve werkt.

De heer Bouwmeester licht toe dat feitelijk de schulden worden afgelost, maar boekhoudkundig is het zo dat het eigen vermogen omhoog gaat als het vreemd vermogen omlaag gaat.

De heer Foppen vraagt naar het effect op de rentelasten van het inzetten van de Enecomiddelen voor de afbouw van schulden.

De heer Bouwmeester antwoordt dat in 2016 de jaarlijkse rentekosten € 4,5 mln. waren. In 2021 zijn de Enecomiddelen ontvangen en is de rente enorm gedaald. Nu is het € 2,6 mln. per jaar aan begrote rentelasten. Het voordeel is vooral behaald door de daling van de rente. Een aantal dure leningen is toen omgezet in goedkopere leningen. Later kwam de vraag van Stedin om in te stappen op extra aandelen. Op basis van het maatschappelijk belang is daartoe besloten. Met het dividend worden schulden afgelost.

De heer Bouwmeester licht vervolgens het investeringsplafond toe. Dat is het maximale bedrag aan investeringen waarvoor aan de voorkant geen directe dekking is. Het geldt niet voor investeringen waarvoor aan de voorkant volledige dekking is uit bijdrage derden en/of uit bestemmingsreserves of het begrotingssaldo. Het investeringsplafond was € 5 mln. en

wordt jaarlijks geïndexeerd waardoor het nu ongeveer € 5,6 mln. is. Algemene reserve en aflossingsreserve zijn niet inzetbaar.

De heer Bouwmeester licht de prognose schuldverloop toe zoals opgesteld bij de Perspectiefnota 2021-2024.

De heer Krol informeert naar de ratio om de jaarlijkse rentekosten te bevriezen.

De heer Bouwmeester antwoordt dat op basis van de rentestand toen de inschatting was dat er geld op overgehouden zou worden. Als dat steeds ingezet zou worden, zou er een probleem met de meerjarenraming ontstaan.

Vervolgens schetst hij het actuele schuldverloop.

De heer Schefferlie vraagt of er geen rekening gehouden kan worden met het planningsoptimisme, aangezien dat blijkbaar een constante factor is.

De heer Bouwmeester licht toe dat steeds gekeken wordt of een planning realistisch is, maar er zijn altijd invloeden die niet voorzien zijn. Als voorbeeld noemt hij Corona. Het voordeel zit vooral in de kapitaallasten.

De heer Tekir merkt op dat de piek daardoor steeds in de tijd naar voren schuift.

De heer Bouwmeester bevestigt dit. De piek wordt ook iets lager.

Mevrouw Van Oversteeg vraagt of zij goed begrijpt dat het alleen effect heeft op de kapitaallasten.

De heer Bouwmeester bevestigt dit. Als investeringen vooruit geschoven worden dan vallen de kapitaallasten eerst vrij en later komen zij weer terug in de begroting.

De heer Foppen vraagt naar het effect van inflatie en kostenstijgingen.

De heer Bouwmeester zegt dat men zeker te maken heeft met inflatie; niet gestarte investeringen worden ook jaarlijks geïndexeerd. De piek heeft te maken met hoe snel het geld uitgegeven wordt. Door inflatie wordt er uiteindelijk meer geïnvesteerd.

De heer Van Veen vraagt of de kapitaallasten die begroot worden ook als schuldpositie meegenomen worden.

De heer Bouwmeester antwoordt dat alles wat in de begroting komt onderdeel is van een liquiditeitsprognose. Daarin wordt dan ook verwerkt dat de uitgave later zal plaatsvinden. Alle investeringen die nu in de begroting zitten kan de gemeente aan. Als er nieuwe aan toegevoegd worden, wordt het iets genuanceerder.

Hij licht toe wat de belangrijkste oorzaken van verschillen zijn; Corona, planning Groote Haar, planningsoptimisme, lagere inzet van bestemmingsreserves.

De heer Bouwmeester gaat in op de kapitaallasten, afschrijving en rente. Door de gestegen rente ontstaat er een toenemende druk op het rentebudget. De komende jaren zal hierdoor een knelpunt ontstaan.

De heer Tekir vraagt naar het effect van de hogere rente in de begroting.

De heer Bouwmeester antwoordt dat het in de huidige begroting nog op € 2,7 mln. staat. Het risico voor het weerstandsvermogen is gestegen. Hij verwacht geen extra leningen te hoeven aantrekken tot 2024 dus er is nu geen risico van de marktrente.

De heer Tekir vraagt welk deel van het overzicht van grote investeringen nog op de begroting gaat drukken.

De heer Bouwmeester licht toe dat dit afhankelijk is van het jaar van uitvoering. Voor de Perspectiefnota wordt weer opnieuw gerekend met de rente.

De heer Schefferlie merkt op dat het Caribabad niet is vermeld in het overzicht.

De heer Bouwmeester licht toe dat hierop door de raad gefiatteerde investeringen staan.

Over het Caribabad is nog geen besluitvorming geweest. Voor de schuldpositie is dat extra. Er moet ook nog een dekking voor gezocht worden.

De heer Van Veen merkt op dat de aankoop van het belastingkantoor niet is vermeld.

De heer Bouwmeester merkt op dat een motie ter zake is ingediend, maar hiertoe is nog niet besloten. Het college komt nog met een uitwerking ervan naar de raad.

Mevrouw Van Oversteeg merkt op dat er wel een inschatting kan worden gemaakt van investeringen die voorzien worden. Zij noemt ook ontwikkelingen rondom de bibliotheek en de Lange Slagenstraat. In het overzicht staan ook investeringen die naar haar mening gedekt zijn.

De heer Bouwmeester licht toe dat bij de volgende Perspectiefnota een zo volledig mogelijk overzicht gegeven zal worden van investeringen die voor de komende jaren voorzien zijn. Hij zegt dat dit de investeringen van meer dan een miljoen euro zijn. Sommige zijn gedekt en andere niet.

Mevrouw Van Oversteeg vraagt of de investeringen die gedekt worden geen effect hebben op de inzet van het investeringsplafond.

De heer Bouwmeester bevestigt dit.

De heer Tekir merkt op dat de dekking pas bekend is op het moment van financieringen. Het is aannemelijk dat de dekking de komende jaren verhoogd moet worden vanwege de gestegen rente.

De heer Bouwmeester bevestigt dit.

De heer Tekir verwijst naar het uitvoeringsprogramma IHP dat is vastgesteld en niet is vermeld op het overzicht.

De heer Bouwmeester zegt dat dit in de Perspectiefnota opgenomen wordt.

De heer Tekir zegt dat er nog veel investeringen in de pijplijn zitten. Is er een inschatting te maken van wat de gemeente tekort komt in dit kader.

De heer Bouwmeester noemt het investeringsvolume en de oplopende rente. Als er grote investeringen bij komen moet gekeken worden naar de schuldpositie / rente en de dekking. Die puzzel komt terug in de Perspectiefnota. Het is een uitdaging om de grootte van de investeringen en de daarmee gemoeide rente in te schatten.

Mevrouw Van Oversteeg merkt op dat zij in de vorige raadsvergadering desgevraagd een toezegging heeft gekregen van de wethouder in dit kader. Ze heeft toen gevraagd dit puzzeltje inzichtelijk te maken voorafgaand aan de Perspectiefnota en daar zou deze avond voor zijn. Zij hecht eraan dat die nagekomen wordt.

De voorzitter geeft de heer Bouwmeester gelegenheid zijn presentatie te vervolgen en af te ronden.

De heer Bouwmeester gaat in op afschrijvingen en rente. Schuiven in de planning levert een tijdelijk begrotingsvoordeel op maar geen nieuwe ruimte in het investeringsplafond.

Afschalen of schrappen van investeringen levert begrotingsvoordeel op. Hij presenteert vervolgens de uitdagingen en kansen voor de komende jaren. Hij toont ook het huidige meerjarenperspectief en de huidige investeringsruimte binnen het investeringsplafond. Tot slot legt hij een aantal vraagstukken aan de raad voor met betrekking tot het investeringsplafond, het schrappen of temporiseren van investeringen, herbestemmen van bestemmingsreserves, het sturen op begrotingssaldi.

De voorzitter bedankt de heer Bouwmeester en geeft gelegenheid voor enkele vragen voordat hij het B&A-deel aan de orde stelt.

De heer Tekir vraagt of het meerjarenperspectief betekent dat € 28 mln. beschikbaar is voor nieuwe investeringen.

De heer Bouwmeester zegt dat dit zo is en ook voor eventueel nieuw beleid op de exploitatie.

De heer Tekir begrijpt dat dit al niet meer genoeg is voor bijvoorbeeld het Caribabad en het IHP. Dit nog los van het renterisico.

De heer Bouwmeester noemt ook bestaande reserves die nog niet beklemd zijn maar hij schat in dat dit niet voldoende zal zijn.

De heer Krol vraagt met betrekking tot de bestemmingsreserves of de regels toestaan daar nieuwe reserves van te maken.

De heer Bouwmeester antwoordt dat dit aan de gemeenteraad is. Alles gaat volgens de BBV.

De heer Schefferlie merkt op dat het overzicht van investeringen maar een deel van de werkelijkheid is. Los van de stijgende rente zijn er veel ambities die eigenlijk niet te realiseren zijn met de beschikbare middelen.

Voor het B&A-gedeelte vraagt hij met wie het gesprek gevoerd moet worden aangezien er geen voorstel ligt.

De voorzitter stelt het B&A-deel aan de orde.

Wethouder Molengraaf licht toe dat de bedoeling van deze sessie is om de raad zo goed mogelijk bij te praten over de zaken die op de gemeente af komen richting de Perspectiefnota. College en raad moeten een enorme puzzel leggen. Een aantal instrumenten kan ingezet worden en er is veel creativiteit nodig om de ambities te kunnen waarmaken. Het is belangrijk dat de raad ook onderling het debat voert waarbij het college dan een richting krijgt om mee te nemen naar de Perspectiefnota.

De heer Schefferlie zegt dit een bizarre wending te vinden. Na de verkiezingen heeft de raad een programma gemist waarin fundamentele keuzes worden gemaakt. Na een presentatie wordt de raad gevraagd om indicaties te geven voor de Perspectiefnota. Het college heeft nog geen keuzes gemaakt en heeft geen collegeprogramma gepresenteerd. Hij voelt weinig voor deze discussie.

De heer Tekir vond de presentatie duidelijk maar hij is wel geschrokken van de conclusie. Er zijn veel ambities en de gemeente staat financieel met de rug tegen de muur. Het baart hem zorgen omdat deze discussie vorige maand in de raad is gevoerd bij de vaststelling van het IHP. Het college zou goede keuzes moeten maken. Hij noemt in dit kader ook de rente en de inflatie. Hij vindt het oncomfortabel op om deze manier geconfronteerd te worden met een bezuinigingsopdracht. De opdracht ligt nu bij het college om met een sluitende begroting te komen bij de Perspectiefnota, of met scenario's.

De heer Van Veen kan zich aansluiten bij de vorige sprekers. Hij bedankt de heer Bouwmeester voor zijn presentatie. Hij vindt het heel moeilijk om nu te prioriteren, ook omdat hij niet beschikt over alle informatie. Het totaal plaatje is nog niet compleet.

Mevrouw Van Gorkom sluit zich aan bij de vorige sprekers. Zij zou het bij een I&O willen houden. Het is lastig om er inhoudelijk iets over te zeggen want niet alle cijfers zijn beschikbaar.

De heer Kocak complimenteert de heer Bouwmeester met zijn presentatie. Zijn fractie maakt zich zorgen over de ontwikkelingen en de onzekerheden. De heer Tekir heeft het goed verwoord. De raad krijgt nu de opdracht om te kiezen maar het is aan het college om met scenario's te komen.

De heer Foppen bedankt de heer Bouwmeester. Hij denkt niet dat vanavond een integrale afweging gemaakt kan worden. De discussie hoort thuis bij de Perspectiefnota. Het is aan het college om met scenario's te komen en keuzes integraal af te wegen op basis van alle beschikbare informatie.

Mevrouw Van Oversteeg zegt dat zij dezelfde tekst had voorbereid als de heer Foppen. Zij verwijst nogmaals naar de vorige raadsvergadering. De vragen die voorliggen worden vanavond niet beantwoord maar het is wel duidelijk dat er sprake is van een groot probleem. Zij vraagt het college om een serieuze voorbereiding te doen voor de raad.

De heer Krol bedankt voor de nuttige informatie. Hij heeft het niet zo begrepen dat de raad vanavond moet prioriteren. Hij meent dat een en ander bij de Perspectiefnota aan de orde komt. Hij hecht wel aan het goed op orde houden van de financiën. Het investeringsplafond is zeker nuttig. De uitdagingen zijn groot. Hij noemt ook de schuldpositie van de gemeente. Het is een lastige sessie want er zijn ook nog investeringen in de pijplijn en er zijn verrassingen. Hij sluit zich aan bij de oproep aan het college om keuzes voor de raad voor te bereiden. Hij wil graag creatief meedenken.

Wethouder Molengraaf zegt dat het zeker niet de bedoeling is geweest om de raad te overvallen met vragen. Het was vooral de bedoeling om de raad goed te informeren in de richting van de Perspectiefnota. Een groot deel zal ook geen verrassing zijn. Het is al jaren bekend dat de schuldpositie zou gaan stijgen. Misschien had het geen B&A genoemd moeten worden. Het college had wel behoefte het denken op gang te brengen over de inzet van instrumenten om het financieel rond te maken. Het college zal zeker zorgen voor een goede voorbereiding van de Perspectiefnota maar de vraagstukken zijn duidelijk. Wat betreft het IHP zegt zij dat het uitvoeringsprogramma maar een deel van het plaatje is. Dat is ook nog niet vastgesteld.

De heer Tekir merkt op dat deze sessie juist is gepland naar aanleiding van de bespreking van het IHP. Er is nog geen puzzel gelegd en er wordt alleen een opgave voorgelegd aan de raad. Het spreekt voor zich dat het college hiermee aan de slag moet gaan. Er zullen miljoenenclaims volgen. De vraag is of de gemeente dit allemaal kan betalen; het antwoord is naar zijn mening nee. Er zullen scherpe keuzes gemaakt moeten worden. Onlangs is het investeringsplafond met een motie al bekrachtigd door de gemeenteraad.

Wethouder Molengraaf zegt dat de investeringen waarover besluiten genomen zijn zullen lukken. Nieuwe investeringen gaan niet een op een lukken.

De heer Tekir merkt op dat hij hier niet zeker van is want het lijstje is niet compleet en daarnaast is er sprake van een stijgende rente. Dat zal een claim leggen op de begrotingssaldi.

De heer Schefferlie merkt op dat dit niet vandaag uit de lucht is komen vallen. De coalitie zal duidelijke keuzes moeten maken. Hij is erg teleurgesteld over het voortdurend ontbreken van keuzes door het college.

De voorzitter concludeert dat de B&A afgesloten kan worden. Hij verwijst naar de toezegging die in de vorige raadsvergadering is gedaan en die vanavond is herhaald.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.